

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL

PREDMET GUBERINA protiv HRVATSKE

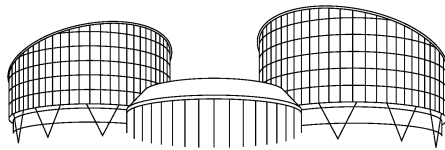
(Zahtjev br. 23682/13)

PRESUDA

STRASBOURG

22. ožujka 2016.

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

U predmetu Guberina protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući u Vijeću u sastavu:

Işıl Karakaş, *Predsjednica*,
Nebojša Vučinić,
Paul Lemmens,
Valeriu Griţco,
Ksenija Turković,
Jon Fridrik Kjølbro,
Georges Ravarani, *suci*,

i Stanley Naismith, *Tajnik odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 23. veljače 2016. godine,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je temeljem zahtjeva (br. 23682/13) protiv Republike Hrvatske što ga je 28. ožujka 2013. godine hrvatski državljanin g. Joško Guberina („podnositelj”) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”).

2. Podnositelja zahtjeva zastupala je gđa V. Terhaj, odvjetnica iz Zagreba, uz pomoć g. C. Cojocariua, odvjetnika ovlaštenog u Rumunjskoj i sa sjedištem u Londonu. Hrvatsku Vladu („Vlada”) zastupala je njezina zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Podnositelj zahtjeva prigovorio je nepravičnoj primjeni domaćih poreznih propisa i navodnoj diskriminaciji u tom pogledu, suprotno članku 8. Konvencije i članku 1. Protokola br. 1 gledanog zasebno i u vezi s člankom 14. Konvencije, te članku 1. Protokola br. 12.

4. Dana 17. srpnja 2013. godine Vlada je obaviještena o prigovorima na temelju članka 1. Protokola br. 1 gledanog zasebno i u vezi s člankom 14. Konvencije, i temeljem članka 1. Protokola br. 12. Dana 25. ožujka 2014. godine predsjednik Odjela kojemu je predmet dodijeljen odlučio je temeljem Pravila 54. stavka 2. (c) Poslovnika Suda pozvati stranke da

dostave dodatna očitovanja u pogledu pitanja postavljenih na temelju članka 8. gledanog zasebno i u vezi s člankom 14. Konvencije.

5. Osim toga, komentari trećih strana primljeni su zajednički od Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske (SOIH), Europskog foruma za osobe s invaliditetom (EDF) i Međunarodnog saveza za osobe s invaliditetom (IDA) (članak 36. stavak 2. Konvencije i pravilo 44. stavak 3. Poslovnika Suda).

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

6. Podnositelj zahtjeva rođen je 1969. godine i živi u Samoboru.

A. Pozadina predmeta

7. Podnositelj zahtjeva imao je stan u Zagrebu koji se nalazio na trećem katu stambene zgrade, u kojem je živio sa svojom suprugom i dvoje djece.

8. Tri godine nakon što je kupio stan, odnosno 2003. godine, supruga podnositelja zahtjeva rodila je njihovo treće dijete. Dijete je rođeno s višestrukim tjelesnim i duševnim smetnjama.

9. Dijete je nakon rođenja podvrgnuto brojnim liječničkim tretmanima i njegovo je stanje bilo pod stalnim nadzorom nadležnih službi socijalne skrbi. U travnju 2008. godine stručno povjerenstvo mu je dijagnosticiralo neizlječivu cerebralnu paralizu, tešku mentalnu retardaciju i epilepsiju. U rujnu 2008. godine socijalna služba proglasila je dijete 100-postotnim invalidom.

10. U međuvremenu, u rujnu 2006. godine, podnositelj zahtjeva kupio je kuću u Samoboru, a u listopadu 2008. godine prodao je svoj stan. Prema navodima podnositelja zahtjeva, razlog za kupnju kuće bila je činjenica da zgrada u kojoj je smješten njegov stan nije imala dizalo i zbog tog razloga nije zadovoljavala potrebe njegovog invalidnog djeteta i njegove obitelji. Konkretno, bilo mu je vrlo teško voditi sina iz stana u posjet liječniku, ili ga voditi na fizikalnu terapiju i u vrtić ili školu, te udovoljiti njegovim drugim društvenim potrebama.

B. Postupak u vezi s podnositeljevim zahtjevom za oslobođenje od plaćanja poreza

11. Dana 19. listopada 2006. godine, nakon što je kupio kuću u Samoboru, podnositelj zahtjeva podnio je zahtjev za oslobođenje od plaćanja poreza poreznoj upravi. Pozvao se na članak 11. stavak 9. Zakona

o porezu na promet nekretnina koji je propisivao mogućnost poreznog oslobođenja za osobu koja kupuje stan ili kuću kako bi riješila vlastito stambeno pitanje, te ako ta osoba ili članovi njezine obitelji nemaju u vlasništvu drugi stan ili kuću koja zadovoljava njihove stambene potrebe (vidi stavak 24. u daljnjem tekstu). U svom je zahtjevu podnositelj zahtjeva tvrdio da stan koji je imao u vlasništvu nije zadovoljavao stambene potrebe njegove obitelji jer je bilo vrlo teško, i zapravo je postalo nemoguće, izvoditi njegovu invalidno dijete iz stana s trećeg kata bez dizala, s obzirom da je bio u invalidskim kolicima. Podnositelj zahtjeva stoga je tvrdio da je kupio kuću kako bi je prilagodio potrebama svoga svoga sina.

12. Dana 6. svibnja 2009. godine Ministarstvo Financija – Porezna uprava, Područni ured Zagreb, Ispostava Samobor odbacila je podnositeljeve zahtjev sa sljedećim obrazloženjem:

„Članak 11. stavak 9. Zakona o porezu na promet nekretnina [...] propisuje porezno oslobođenje za građane koji kupuju svoju prvu nekretninu kojom rješavaju vlastito stambeno pitanje na temelju zahtjeva koji moraju biti kumulativno ispunjeni, uključujući uvjet da porezni dužnik ili njegov član obitelji nemaju drugi stan ili kuću koja zadovoljava njihove stambene potrebe. Tijekom postupka utvrđeno je da je porezni dužnik Joško Guberina imao u vlasništvu stan veličine 114,49 kvadratnih metara, u Zagrebu [...], koji je prodao 25. studenoga 2008. godine [...] S obzirom da je površina te nekretnine, te s obzirom na broj članova uže obitelji poreznog dužnika (pet), zadovoljavala stambene potrebe poreznog dužnika i članova njegove uže obitelji, u smislu članka 11. točke 9.3. Zakona o porezu na promet nekretnina, te s obzirom da je zadovoljavala sve stambene potrebe u pogledu higijenskih i tehničkih zahtjeva, kao i osnovne infrastrukture (struja, voda i [pristup] ostalim komunalnim uslugama), na temelju članka 11. točke 9.5. Zakona o porezu na promet nekretnina, porezni dužnik ne ispunjava kumulativne uvjete propisane člankom 11. stavkom 9. Zakona o porezu na promet nekretnina. Stoga je odlučeno kao što je navedeno u izreci [odluke].“

13. Ispostava Samobor Porezne uprave naložila je podnositelju zahtjeva da plati 83.594,25 hrvatskih kuna (HRK; otprilike 11.250 EUR) poreza.

14. Podnositelj zahtjeva podnio je žalbu protiv prethodnog rješenja Ministarstvu Financija, Samostalnoj službi za drugostupanjski upravni postupak (dalje u tekstu: „Ministarstvo“), i dana 6. srpnja 2009. godine Ministarstvo je odbilo njegovu žalbu kao neosnovanu, potvrdivši obrazloženje Porezne uprave, Ispostave Samobor. Mjerodavni dio odluke glasi:

„Zakon o porezu na promet nekretnina“ („Narodne novine“ br. 69/07 do 153/02) propisuje u članku 11. stavku 9. porezno oslobođenje za građane koji kupuju prvu nekretninu kojom rješavaju vlastito stambeno pitanje. Nadalje propisuje uvjete koje građani moraju ispuniti kako bi se smatralo da kupuju prvu nekretninu kojom rješavaju vlastito stambeno pitanje. S tim u vezi jedan od uvjeta, kako je propisano u točki 9.5., zahtjeva da građanin te članovi njegove uže obitelji nemaju u vlasništvu drugu nekretninu (stan ili kuću) koja zadovoljava njihove stambene potrebe; a u točki 9.6. propisano je da građanin te članovi njegove uže obitelji nemaju u vlasništvu stan odnosno kuću za odmor te druge nekretnine znatnije vrijednosti. Pod drugom nekretninom znatnije vrijednosti podrazumijeva se i građevinsko zemljište ili poslovni

prostor u kojem građanin ili član njegove uže obitelji ne obavlja registriranu djelatnost, a vrijednost nekretnine približna je vrijednosti nekretnine (stana ili kuće) koju građanin kupuje.

S obzirom na svrhu citiranih odredaba i činjenično stanje koje je nedvojbeno utvrđeno tijekom postupka, [Ministarstvo] smatra da je prvostupanjsko tijelo ispravno odbilo podnositeljev zahtjev za oslobođenje od plaćanja poreza [...] Pravo na porezno oslobođenje postoji ako građanin ili član njegove uže obitelji, u trenutku kupnje [nekretnine] nema ili nije imao u vlasništvu drugu nekretninu koja zadovoljava njegove stambene potrebe ili stan, kuću za odmor te druge nekretnine znatnije vrijednosti. Budući to nije slučaj u ovome predmetu, s obzirom da je žalitelj u trenutku kupnje [kuće] imao u vlasništvu stan u Zagrebu [...] veći od nekretnine koju je kupio i za koju je tražio porezno oslobođenje, ne može se reći da je kupnjom kuće žalitelj kupio prvu nekretninu kojom rješava svoje stambeno pitanje.”

15. Dana 7. rujna 2009. godine podnositelj zahtjeva podnio je upravnu tužbu Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske, tvrdeći da su niža tijela u svojim odlukama ignorirala njegovu specifičnu obiteljsku situaciju, a osobito invaliditet njegovog djeteta, a time i stambene potrebe njegove obitelji. Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, bilo je nužno prepoznati da je u njegovom konkretnom slučaju postojanje dizala u zgradi isti relevantni infrastrukturni zahtjev kao i pristup struji i vodi općenito. On je također naglasio da je kuća bila prva nekretnina za koju je tražio oslobođenje od plaćanja poreza na nekretnine.

16. Dana 21. ožujka 2012. godine Visoki upravni sud Republike Hrvatske odbio je podnositeljevu upravnu tužbu kao neosnovanu, potvrđujući obrazloženja upravnih tijela. Mjerodavni dio presude glasi kako slijedi:

„S obzirom da je površina stana [koji je podnositelj zahtjeva ima u vlasništvu] zadovoljavala potrebe pet članova tužiteljeve obitelji (točka 9.3.) i da je stan o kojem je riječ bio opremljen osnovnom infrastrukturom i higijenskim i tehničkim uvjetima, tuženik je ispravno zaključio da tužitelj, u konkretnom slučaju, nije ispunio uvjete za porezno oslobođenje navedeno u članku 11. stavku 9. Zakona o porezu na promet nekretnina.

Tvrđnje iz upravne tužbe nemaju učinka na drugačiju odluku u ovoj upravnoj stvari te stoga sud smatra da pobijana odluka nije prekršila zakon na štetu tužitelja.“

17. Dana 25. svibnja 2012. godine podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske pozivajući se na članak 14. Ustava i tvrdeći, *inter alia*, da je s obzirom na specifične potrebe smještaja njegove obitelji zbog invaliditeta njegovog djeteta protiv njega izvršena diskriminacija nepravilnom primjenom mjerodavnih poreznih propisa. Posebice je tvrdio da nadležna upravna tijela nisu ispravila činjeničnu nejednakost koja proizlazi iz njegove konkretne situacije s obzirom na općenito implicirano značenje izraza osnovni infrastrukturni zahtjevi koji zadovoljavaju stambene potrebe njegove obitelji.

18. Dana 26. rujna 2012. godine Ustavni sud Republike Hrvatske, potvrđujući obrazloženja nižih tijela, odbio je ustavnu tužbu podnositelja

zahtjeva kao neosnovanu zbog toga što nije bilo povrede njegovih ustavnih prava. Konkretno, nakon što je ispitao njegove prigovore iz perspektive prava na pravično suđenje, Ustavni sud Republike Hrvatske utvrdio je da nije postavljeno nijedno pitanje s obzirom na ostale prigovore na koje se podnositelj zahtjeva pozvao.

19. Ta je odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske uručena zastupniku podnositelja zahtjeva dana 11. listopada 2012. godine.

C. Ostale mjerodavne informacije

20. Vlada je dostavila izvješće Ministarstva socijalne politike i mladih od 6. studenoga 2013. prema kojemu je dijete podnositelja zahtjeva primalo mjesečnu novčanu pomoć u iznosu od 1.000 HRK (otprilike 130 EUR) u razdoblju između 19. siječnja 2006. godine i 10. rujna 2012. godine, te u iznosu od 625 HRK (otprilike 80 EUR) od 11. rujna 2012. godine nadalje. Osim toga, on je bio uključen u razne terapijske aktivnosti i aktivnosti socijalne pomoći, te je u razdoblju između 29. lipnja 2010. godine i 2. listopada 2011. godine supruzi podnositelja zahtjeva dodijeljen poseban status u vezi s invaliditetom njezinog djeteta tijekom koje razdoblja je, *inter alia*, dobivala 2.500 HRK (otprilike 300 EUR) mjesečno.

21. Prema navodima podnositelja zahtjeva, godišnji troškovi koji se odnose na posebne potrebe njegovog sina iznose oko 80.000 HRK (otprilike 10.400 EUR). Ovo se odnosi na 28.800 HRK za fizikalnu terapiju; 4.500 HRK za logopeda; 900 HRK za dječjeg neurologa; 7.200 HRK za lijekove; 21.175 HRK za invalidska kolica (a država pruža dodatnu potporu 8.900 HRK); 7.200 HRK za plivačku terapiju; i 9.150 HRK za dnevni prijevoz do dječjeg vrtića u trajanju od deset mjeseci.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Mjerodavno domaće pravo

1. Ustav

22. Mjerodavne odredbe Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine” br. 56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 28/2001, 41/2001, 55/2001, 76/2010, 85/2010 i 5/2014) glase kako slijedi:

Članak 14.

„Svatko u Republici Hrvatskoj ima prava i slobode, neovisno o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama.

Svi su pred zakonom jednaki.“

Članak 34.

„Dom je nepovrediv [...]“

Članak 35.

„Svakom se jamči štovanje i pravna zaštita njegova osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti.“

Članak 48.

„Jamči se pravo vlasništva [...]“

2. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske

23. Mjerodavni dio članka 62. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 49/2002) glasi kako slijedi:

Članak 62.

„1. Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu (u daljnjem tekstu: ustavno pravo) [...]“

2. Ako je zbog povrede ustavnih prava dopušten drugi pravni put, ustavna tužba može se podnijeti tek nakon što je taj pravni put iscrpljen.“

3. Zakon o porezu na promet nekretnina

24. Mjerodavna odredba u to vrijeme mjerodavnog Zakona o porezu na promet nekretnina („Narodne novine“ br. 69/1997, 26/2000, 127/2000 i 153/2002) glasi:

Članak 11.

„Porez na promet nekretnina ne plaćaju:

[...]

9. građani koji kupuju prvu nekretninu (stan ili kuću) kojom rješavaju vlastito stambeno pitanje uz uvjet:

[...]

9.3. da veličina nekretnine (stan ili kuća) koju kupuje građanin, ovisno o broju članova njegove uže obitelji, ne prelazi površinu kako slijedi:

[...]

- za pet osoba do 100 m² stambenog prostora,

[...]

9.5. da građanin te članovi njegove uže obitelji nemaju u vlasništvu drugu nekretninu (stan ili kuću) koja zadovoljava njihove stambene potrebe. Pod

nekretninom (stan ili kuća) koja zadovoljava stambene potrebe smatra se vlasništvo stambenog prostora koji je opremljen osnovnom infrastrukturom i zadovoljava higijensko-tehničke uvjete. [...]

9.6. da građanin te članovi njegove uže obitelji nemaju u vlasništvu stan, odnosno kuću za odmor te druge nekretnine znatnije vrijednosti. Pod drugom nekretninom znatnije vrijednosti podrazumijeva se građevinsko zemljište i poslovni prostor u kojem građanin ili član njegove uže obitelji ne obavlja registriranu djelatnost, a vrijednost nekretnine je približna vrijednosti nekretnine (stana ili kuće) koju građanin kupuje.

[...]

15. Građani koji su iskoristili pravo na oslobođenje od plaćanja poreza na promet nekretnina iz točaka 9., 11. i 13. nemaju pravo na ponovno oslobođenje od plaćanja poreza na promet nekretnina.“

4. Pravilnik o pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti

25. Mjerodavne odredbe Pravilnika o pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti, „Narodne novine“ br. 151/2005 i 61/2007) propisuju:

Članak 1.

„Ovim se Pravilnikom propisuju uvjeti i način osiguranja nesmetanog pristupa, kretanja, boravka i rada osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (u daljnjem tekstu: pristupačnost) i unapređivanja pristupačnosti građevinama [...] stambene [...] namjene [...]“

Članak 2.

„Pristupačnost, unapređivanje pristupačnosti i jednostavna prilagodba pristupačnosti građevina iz članka 1. ovoga Pravilnika osigurava se obveznim projektiranjem i izvođenjem tih građevina na način da sadrže obvezne elemente pristupačnosti i/ili da udovoljavaju uvjetima uporabe pomagala osoba s invaliditetom [...] propisanim ovim Pravilnikom.“

III. Obvezni elementi pristupačnosti

Članak 7.

„Obvezni elementi pristupačnosti su:

A. elementi pristupačnosti za svladavanje visinskih razlika, [...]“

A. Elementi pristupačnosti za svladavanje visinskih razlika

Članak 9.

Za potrebe svladavanja visinskih razlika prostora kojim se kreću osobe smanjene pokretljivosti mogu se koristiti sljedeći elementi pristupačnosti: [...] dizalo [...]“

Članak 12.**Dizalo**

„Dizalo se koristi kao element pristupačnosti za potrebe svladavanja visinske razlike, a obvezno se primjenjuje za svladavanje visinske razlike veće od 120 cm u unutarnjem ili vanjskom prostoru.

[...]“

5. Zakon o suzbijanju diskriminacije

26. Mjerodavni dijelovi Zakona o suzbijanju diskriminacije, „Narodne novine” br. 85/2008 propisuju:

Članak 1.

„(1) Ovim se Zakonom osigurava zaštita i promicanje jednakosti kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske, stvaraju se pretpostavke za ostvarivanje jednakih mogućnosti i uređuje zaštita od diskriminacije na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.

(2) Diskriminacijom u smislu ovoga Zakona smatra se stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe po osnovi iz stavka 1. ovoga članka, kao i osobe povezane s njom rodbinskim ili drugim vezama.

[...]“

Članak 8.

„Ovaj se Zakon primjenjuje na postupanje svih državnih tijela [...] svih pravnih i fizičkih osoba [...]“

Članak 16.

„Svatko tko smatra da mu je zbog diskriminacije povrijeđeno neko pravo može tražiti zaštitu toga prava u postupku u kojem se o tom pravu odlučuje kao o glavnom pitanju, a može tražiti i zaštitu u posebnom postupku propisanom u članku 17. ovoga Zakona.

Članak 17.

„(1) Osoba koja tvrdi da je žrtva diskriminacije po odredbama ovoga Zakona ovlaštena je podnijeti tužbu i tražiti:

1. da se utvrdi da je tuženik povrijedio tužiteljevo pravo na jednako postupanje, odnosno da radnja koju je poduzeo ili propustio može neposredno dovesti do povrede prava na jednako postupanje (tužba za utvrđenje diskriminacije),

2. da se zabrani poduzimanje radnji kojima se krši ili može prekršiti tužiteljevo pravo na jednako postupanje, odnosno da se izvrše radnje kojima se uklanja diskriminacija ili njezine posljedice (tužba za zabranu ili otklanjanje diskriminacije),

3. da se naknadi imovinska i neimovinska šteta uzrokovana povredom prava zaštićenih ovim Zakonom (tužba za naknadu štete),

4. da se presuda kojom je utvrđena povreda prava na jednako postupanje na trošak tuženika objavi u medijima.“

27. Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske 2009. godine objavio je „Vodič uz Zakon o suzbijanju diskriminacije“ (u daljnjem tekstu: Vodič). Vodič pojašnjava, *inter alia*, da Zakon o suzbijanju diskriminacije daje pojedincu dva alternativna puta, kako je to propisano člankom 16. tog Zakona. U skladu s time, osoba može tražiti zaštitu od diskriminacije u postupku u kojem se odlučuje o glavnom pitanju spora, ili može odabrati pokretanje posebnog parničnog postupka, kako je propisano člankom 17. Zakona.

6. Zakon o upravnim sporovima

28. Mjerodavna odredba Zakona o upravnim sporovima, „Narodne novine“ br. 20/2010, 143/2012 i 152/2014) propisuje:

Članak 76.

„(1) Spor okončan presudom obnovit će se na prijedlog stranke:

1. ako je konačnom presudom Europskog suda za ljudska prava odlučeno o povredi temeljnog ljudskog prava ili slobode na drukčiji način od presude suda, [...]“

B. Mjerodavna praksa

1. Mjerodavna praksa koja se odnosi na diskriminaciju

29. Ustavni je sud Republike Hrvatske dana 9. studenoga 2010., u predmetu br. U-III-1097/2009, zbog neiscrpljivanja pravnih sredstava odbacio kao nedopuštenu ustavnu tužbu zbog navodne diskriminatorne odluke Hrvatskog sabora po osnovi političke pripadnosti zastupnika. Ustavni sud Republike Hrvatske utvrdio je kako podnositelj nije iskoristio mjerodavna pravna sredstva u upravnom postupku, kao ni pravna sredstva predviđena Zakonom o suzbijanju diskriminacije. Međutim, odbio je utvrđivati kakav je bio odnos između nekoliko mogućih puteva u predmetu koji se odnosi na navodnu diskriminaciju iz razloga jer je prvenstveno na nadležnim sudovima da odgovore na to pitanje.

30. U svojim rješenjima br. U-III-815/2013 od 8. svibnja 2014., u vezi s navodnom diskriminacijom u dobivanju socijalne pomoći, i U-III-1680/2014 od 2. srpnja 2014., u vezi s navodnom diskriminacijom na području rada, Ustavni sud Republike Hrvatske potvrdio je svoju sudsku praksu glede dostupnosti pravnih sredstava na temelju Zakona o suzbijanju diskriminacije.

31. Vlada se pozvala na presude Vrhovnog suda Republike Hrvatske, br. Gž-41/11-2 od 28. veljače 2012., br. Gž-25/11-2 od 28. veljače 2012. i br.

GŽ-38/11-2 od 7. ožujka 2012., kojima su prihvaćene tužbe na temelju Zakona o suzbijanju diskriminacije zbog navodne diskriminacije zbog spolne orijentacije.

2. Mjerodavna praksa koja se odnosi na primjenu poreznih propisa

32. Vlada je citirala i sudsku praksu Upravnog suda Republike Hrvatske i Visokog upravnog suda kojom su odbili tužbe kojima se osporava oslobođenje plaćanja poreza na promet nekretnina zbog neispunjavanja kumulativnih uvjeta od strane žalitelja na temelju članka 11. točaka 9.5. i 9.6. Zakona o porezu na promet nekretnina (presude u predmetima br. Us-4028/2009-4 od 1. lipnja 2011., br. Us-14106/2009-4 od 16. svibnja 2012., i br. Us-3042/2011-4 od 19. rujna 2013.; te presuda Visokog upravnog suda, br. Usž-269/2012-4 od 23. siječnja 2013., kojom je potvrdio odluku o poreznom oslobođenju na temelju članka 11. točaka 9.3., 9.5. i 9.6. Zakona o porezu na promet nekretnina).

33. U svakom od ovih predmeta upravna tijela su provela temeljitu procjenu usporedivih vrijednosti nekretnina prilikom odlučivanja je li žalitelj imao nekretninu od znatnije vrijednosti u smislu članka 11. točke 9.6. Zakona o porezu na promet nekretnina.

III. MJERODAVNI MEĐUNARODNI MATERIJALI

A. Ujedinjeni narodi

1. Konvencija za prava osoba s invaliditetom

34. Mjerodavni dijelovi Konvencije Ujedinjenih naroda za prava osoba s invaliditetom, A/RES/61/106, 24. siječnja 2007. (dalje u tekstu: „CRPD“), koju je Hrvatska ratificirala 15. kolovoza 2007., propisuju:

Članak 2. Definicije

„Za potrebe ove Konvencije:

[...]

„Razumna prilagodba“ znači potrebnu i prikladnu preinaku i podešavanja, koja ne predstavljaju nesrazmjerno ili neprimjereno opterećenje, da bi se takvo što u pojedinačnom slučaju, tamo gdje je to potrebno kako bi se osobama s invaliditetom osiguralo uživanje ili korištenje svih ljudskih prava i temeljnih sloboda na ravnopravnoj osnovi s drugima, [...]

Članak 3. Opća načela

„Načela ove Konvencije su:

[...]

(b) nediskriminacija,

[...]

(f) pristupačnost, [...]“

Članak 4. Opće obveze

„1. Države stranke obvezuju se osigurati i promicati puno ostvarenje svih ljudskih prava i temeljnih sloboda svih osoba s invaliditetom bez bilo kakve diskriminacije na osnovi invaliditeta. U tu se svrhu države stranke obvezuju:

(a) usvojiti odgovarajuće zakonodavne, upravne i druge mjere za provedbu prava priznatih ovom Konvencijom,

(b) poduzeti sve odgovarajuće mjere, uključujući zakonodavne, za izmjenu ili ukidanje postojećih zakona, propisa, običaja i prakse, koji predstavljaju diskriminaciju osoba s invaliditetom,

(c) uzeti u obzir zaštitu i promicanje ljudskih prava osoba s invaliditetom u svim politikama i programima,

(d) suzdržati se od svakog postupanja ili prakse koja nije u skladu s ovom Konvencijom te osigurati da javne vlasti i institucije djeluju u skladu s ovom Konvencijom,

(e) poduzeti sve odgovarajuće mjere kako bi se uklonila diskriminacija na osnovi invaliditeta počinjena/practicirana od strane bilo koje osobe, organizacije ili privatnog poduzeća,

[...]

2. S obzirom na ekonomska, socijalna i kulturna prava, svaka država stranka obavezuje se poduzeti mjere u skladu sa svojim najvećim raspoloživim mogućnostima i, gdje je to potrebno, u okviru međunarodne suradnje, s ciljem postupnog potpunog ostvarenja ovih prava, ne dovodeći u pitanje one obveze koje su sadržane u ovoj Konvenciji, a koje su odmah primjenjive u skladu s međunarodnim pravom.

[...]“

Članak 5. Jednakost i nediskriminacija

„1. Države stranke prihvaćaju da su sve osobe jednake pred zakonom te imaju jednako pravo, bez ikakve diskriminacije, na jednaku zaštitu i jednaku korist na temelju zakona.

2. Države stranke će zabraniti bilo kakvu diskriminaciju na osnovi invaliditeta i jamčit će osobama s invaliditetom jednaku i djelotvornu zaštitu od diskriminacije po svim osnovama.

3. Da bi promicale jednakost i ukinule diskriminaciju, države stranke će poduzeti sve primjerene korake radi osiguranja provedbe razumne prilagodbe.

4. Posebne mjere potrebne za ubrzanje ili ostvarivanje de facto jednakosti osoba s invaliditetom neće se smatrati diskriminacijom prema odredbama ove Konvencije.

Članak 7. Djeca s teškoćama u razvoju

„1. Države stranke osigurat će sve potrebne mjere kako bi zajamčile djeci s teškoćama u razvoju puno uživanje ljudskih prava i temeljnih sloboda ravnopravno s drugom djecom.

2. U svim aktivnostima koje se odnose na djecu s teškoćama u razvoju prvenstveni će značaj biti pridat najboljim interesima djeteta.

[...]“

Članak 9. Pristupačnost

„1. Države stranke ove Konvencije poduzet će odgovarajuće mjere osiguravanja pristupačnosti osobama s invaliditetom, izgradnjom okruženja, prijevozom, informacijama i komunikacijama, uključujući informacijske i komunikacijske tehnologije i sustave, kao i drugim uslugama i prostorima otvorenim i namijenjenim javnosti, kako u urbanim, tako i u ruralnim područjima, na ravnopravnoj osnovi, kako bi osobama s invaliditetom osigurale život neovisan o tuđoj pomoći i potpuno sudjelovanje u svim područjima života. Ove će se mjere, koje će uključivati identifikaciju i uklanjanje prepreka i barijera pristupačnosti, primjenjivati, među ostalim, na:

(a) građevine, ceste, prijevoz i druge zatvorene i otvorene prostore, uključujući škole, stambene zgrade, zdravstvene ustanove i radna mjesta,

(b) informacije, komunikacije i druge usluge, uključujući elektroničke usluge i službe hitnih intervencija.“

Članak 19. Neovisno življenje i uključenost u zajednicu

Države stranke ove Konvencije priznaju jednako pravo svim osobama s invaliditetom na život u zajednici, s pravom izbora jednakim kao i za druge osobe, te će poduzeti djelotvorne i odgovarajuće mjere kako bi olakšale osobama s invaliditetom puno uživanje ovoga prava i punog uključenja i sudjelovanja u zajednici, uključujući i osiguranje sljedećeg:

(a) mogućnosti da osobe s invaliditetom odaberu svoje boravište, gdje i s kim će živjeti, na ravnopravnoj osnovi s drugima, te da nisu obvezne živjeti bilo kojim nametnutim načinom života,

(b) pristupa širokom rasponu usluga koje različite službe potpore pružaju osobama s invaliditetom u njihovom domu ili ustanovama za smještaj, uključujući osobnu asistenciju potrebnu za potporu življenju i za uključenje u zajednicu, kao i za sprečavanje izolacije ili segregacije iz zajednice, [...]“

Članak 20. Osobna pokretljivost

Države stranke ove Konvencije će poduzeti djelotvorne mjere osiguranja slobode kretanja s najvećom mogućom neovisnošću za osobe s invaliditetom, uključujući:

(a) olakšavanje slobode kretanja osoba s invaliditetom na način i u vrijeme koje one same izaberu, i po pristupačnoj cijeni,

(b) olakšavanje dostupnosti osoba s invaliditetom kvalitetnim pomagalicama za kretanje, napravama, potpornim tehnologijama, te svim oblicima osobne asistencije i posrednicima, uključujući i to da su svi ovi oblici pomoći pristupačnih cijena, [...]"

Članak 28.

Primjereni životni standardi i socijalna zaštita

„1. Države stranke priznaju pravo osobama s invaliditetom na odgovarajući životni standard za njih i njihove obitelji, uključujući odgovarajuću prehranu, odijevanje, stanovanje, kao i na stalno unaprjeđenje životnih uvjeta te će poduzeti odgovarajuće korake kako bi zaštitile i promicale ostvarenje ovog prava bez diskriminacije na osnovi invaliditeta.

[...]"

2. *Praksa Odbora Ujedinjenih naroda za prava osoba s invaliditetom (CRPD)*

35. U svojoj Općoj primjedbi br. 2 (2014.) o članku 9.: Pristupačnost, CRPD/C/GC/2, 22. svibnja 2014., Odbor CRPD-s istaknuo je:

„1. Pristupačnost je preduvjet da osobe s invaliditetom žive neovisno o tuđoj pomoći te potpuno i jednako sudjeluju u društvu. Bez pristupa fizičkom okruženju, prijevozu, informacijama i komunikaciji, uključujući informacijske i komunikacijske tehnologije i sustave, kao i drugim prostorima i uslugama otvorenim i namijenjenim javnosti, osobe s invaliditetom ne bi imale jednake mogućnosti za sudjelovanje u svojim društvima.

[...]

29. Korisno je u promicati standarde pristupačnosti koji propisuju različita područja koja moraju biti dostupna, kao što je fizičko okruženje u zakonima o gradnji i planiranju, prijevoz u zakonima o javnom zračnom, željezničkom, cestovnom i vodnom prometu, informacije i komunikacija, te usluge otvorene za javnost. Međutim, pristupačnost treba biti obuhvaćena u općim i posebnim zakonima o jednakim mogućnostima, jednakosti i sudjelovanju u kontekstu zabrane diskriminacije na osnovi invaliditeta. Uskraćivanje pristupa treba biti jasno definirano kao zabranjeni čin diskriminacije. Osobe s invaliditetom kojima je uskraćen pristup fizičkom okruženju, prijevozu, informacijama i komunikaciji, odnosno uslugama otvorenim za javnost trebaju imati učinkovita pravna sredstva na raspolaganju. Pri definiranju standarda pristupačnosti države stranke moraju uzeti u obzir raznolikost osoba s invaliditetom i osigurati da se pristupačnost osigura osobama bilo kojeg spola i svih dobnih skupina i vrsta invaliditeta. Dio zadaće obuhvaćanja raznolikosti osoba s invaliditetom u osiguranju pristupačnosti jest priznanje da pojedine osobe s invaliditetom trebaju pomoć ljudi i životinja kako bi uživale potpunu pristupačnost (kao što je osobna asistencija, tumačenje znakovni jezik, tumačenje znakovnog jezika ili psi vodiči). Mora biti propisano, na primjer, da bi zabrana psima vodičima da uđu u određenu zgradu ili otvoreni prostor predstavljala zabranjeni čin diskriminacije na osnovi invaliditeta.“

3. *Praksa Odbora Ujedinjenih naroda za ekonomska, socijalna i kulturalna prava*

36. Odbor Ujedinjenih naroda za ekonomska, socijalna i kulturalna prava (CESCR) u svojoj Općoj primjedbi br. 5: Osobe s invaliditetom, E/1995/22, 9. prosinca 1994. istaknuo je:

„3. Obveza da se eliminiira diskriminacija na osnovi invaliditeta

15. I *de jure* i *de facto* diskriminacija osoba s invaliditetom ima dugu povijest i različite oblike. Raspon diskriminacije kreće se od uvredljive diskriminacije, kao što je uskraćivanje obrazovnih mogućnosti, do „suptilnijih“ oblika diskriminacije kao što je segregacija i izolacija koja se postiže nametanjem fizičkih i društvenih barijera. Za potrebe Pakta, „diskriminacija na osnovi invaliditeta“ može se definirati tako da uključuje svako razlikovanje, isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva, ili uskraćivanje razumne prilagodbe na osnovi invaliditeta koje ima za posljedicu koje osporavanje ili ometanje priznanja, uživanja ili ostvarivanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava. Zanemarivanjem, ignoriranjem, predrasudama i pogrešnim pretpostavkama, kao i isključivanjem, razlikovanjem ili separacijom, osobe s invaliditetom često su bile spriječene u ostvarivanju svojih gospodarskih, socijalnih i kulturnih prava na ravnopravnoj osnovi s osobama bez invaliditeta. Učinci invaliditeta na osnovi diskriminacije bili su osobito teški u području obrazovanja, zapošljavanja, stanovanja, prijevoza, kulturnog života i pristupa javnim mjestima i uslugama.“

37. CESCR je ponovno potvrdio svoju Opću primjedbu br. 5 u svojoj Općoj primjedbi br. 20: Nediskriminacija u ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, E/C.12/GC/20, 2. srpnja 2009., na sljedeći način:

„B. Drugi status

27. Priroda diskriminacije varira ovisno o kontekstu i evoluirala tijekom vremena. Stoga je potreban fleksibilan pristup osnovi „drugog statusa“ kako bi se uključili ostali oblici diskriminativnog postupanja koje se ne može razumno i objektivno opravdati i koji su usporedivi s izričito prepoznatim osnovama u članku 2. stavku 2. Te su dodatne osnove većinski prepoznate kad odražavaju iskustvo društvenih skupina koje su ranjive i pretrpjele su te i dalje trpe marginalizaciju. [...]

Invaliditet

28. U svojoj Općoj primjedbi br. 5 Odbor je definirao diskriminaciju osoba s invaliditetom kao svako razlikovanje, isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva, ili uskraćivanje razumne prilagodbe na osnovi invaliditeta koje ima za posljedicu osporavanje ili ometanje priznanja, uživanja ili ostvarivanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava. Uskraćivanje razumne prilagodbe treba biti uključeno u nacionalno zakonodavstvo kao zabranjen oblik diskriminacije na osnovi invaliditeta. Države stranke trebaju se baviti diskriminacijom, kao što je zabrana prava na obrazovanje i uskraćivanje razumne prilagodbe na javnim mjestima poput javnozdravstvenih ustanova i radnog mjesta, kao i na privatnim mjestima, npr. dok god su prostori projektirani i izgrađeni na način koji ih čini nedostupnim za invalidska kolica, takvim će korisnicima biti učinkovito uskraćeno pravo na rad.“

B. Vijeće Europe

1. Preporuka Odbora ministara Rec(2006)5

38. Mjerodavni dijelovi Preporuke Rec(2006)5 Odbora ministara državama članicama od 5. travnja 2006. godine vezani uz Akcijski plan Vijeća Europe za promicanje prava i potpunog sudjelovanja u društvu osoba s invaliditetom: poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom u Europi 2006.-2015. glase:

„1.2. Temeljna načela i strateški ciljevi

1.2.1. Temeljna načela

Države članice nastavit će djelovati unutar antidiskriminacijskih okvira, te okvira ljudskih prava u cilju unaprjeđenja neovisnosti, slobode izbora i kvalitete života osoba s invaliditetom te podizanja razine svijesti o invaliditetu kao jednom elementu ljudske raznolikosti.

Dužna pozornost posvećena je relevantnim postojećim europskim i međunarodnim instrumentima, ugovorima i planovima, osobito pomacima vezanim uz nacrt međunarodne konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom.

[...]

1.3. Ključne akcijske smjernice

Osobe s invaliditetom trebale bi moći živjeti što je moguće neovisnije, što uključuje i odabir mjesta i načina života. Mogućnosti neovisnog življenja i društvena uključenost prvenstveno se ostvaruju življenjem u zajednici. Poboljšanje života u zajednici (br. 8) zahtijeva strateške politike koje podržavaju zaokret od institucionalne skrbi ka skrbi koju pružaju članovi zajednice, počevši od sasvim samostalnog života do života u zaštićenom okruženju za manji broj osoba. To podrazumijeva usklađeni pristup osiguravanju korisnički definiranih usluga koje zajednica pruža, te struktura potpore s osobnim pristupom.

2.7. Temeljna načela

Temeljna načela na kojima se zasniva Akcijski plan su sljedeća:

- nediskriminacija;
- jednakost mogućnosti;
- potpuno sudjelovanje u društvu svih osoba s invaliditetom;

[...]

4.3. Osobe s invaliditetom kojima je potreban visok stupanj podrške

4.4. Djeca s teškoćama u razvoju i mladi s invaliditetom

Odgovorne vlasti trebaju pažljivo procijeniti potrebe djece s teškoćama u razvoju i njihovih obitelji kako bi se osigurala mjere potpore kojima bi se djeci omogućilo odrastanje u krugu vlastite obitelji, sudjelovanje u zajednici te lokalnom životu i aktivnostima djece. Djeca s teškoćama u razvoju moraju se obrazovati da bi obogatila svoje živote i mogla dostići svoj puni potencijal.

Pružanje usluga odgovarajuće kvalitete i strukture podrške obitelji mogu osigurati bogato i poticajno djetinjstvo te postaviti temelje za sudjelovanje i neovisnost u

odrasloj dobi. Stoga je važno da oni koji osmišljavaju politike uzmu u obzir potrebe djece s teškoćama u razvoju i njihovih obitelji prilikom oblikovanja politika za osobe s invaliditetom te općih politika za djecu i obitelj.“

2. Rezolucija 1642(2009) Parlamentarne skupštine o pristupu pravima za osobe s invaliditetom i njihovom punom i aktivnom sudjelovanju u društvu, potvrđena Preporukom 1854(2009) Parlamentarne skupštine od 26. siječnja 2009.

39. Mjerodavni dio Rezolucije 1642(2009) Parlamentarne skupštine o pristupu pravima za osobe s invaliditetom i njihovom punom i aktivnom sudjelovanju u društvu glasi:

„8. Skupština smatra da je neophodno da se pravo na život u zajednici potvrdi kako bi se omogućilo aktivno sudjelovanje osoba s invaliditetom u društvu. Poziva države članice da:

[...]

8.2. osiguraju odgovarajuću i održivu pomoć obiteljima, iznad svega ljudskim i materijalnim (posebice financijskim) sredstvima, kako bi im se omogućilo da pruže podršku svojim članovima obitelji s invaliditetom kod kuće; [...]

12. Skupština smatra da stvaranje društva za sve podrazumijeva jednak pristup svim građanima okolini u kojoj žive. [...]”

C. Europska unija

40. Mjerodavne odredbe Povelje Europske unije o temeljnim pravima (2000/C 364/01) glase:

Članak 21. Nediskriminacija

„1. Zabranjuje se svaka diskriminacija na bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja kože, etničko ili socijalno podrijetlo, genetske osobine, jezik, religija ili uvjerenje, političko ili bilo kakvo drugo mišljenje, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje, invaliditet, dob ili spolna orijentacija.

2. Unutar područja primjene Ugovora o osnivanju Europske zajednice i Ugovora o Europskoj uniji i ne dovodeći u pitanje bilo koju posebnu odredbu navedenih ugovora, zabranjena je svaka diskriminacija na temelju državljanstva.

Članak 26. Integracija osoba s invaliditetom

„Unija priznaje i poštuje prava osoba s invaliditetom na mjere čiji je cilj osiguravanje njihove neovisnosti, društvene i profesionalne uključenosti te njihovo sudjelovanje u životu zajednice.“

41. Dana 17. srpnja 2008. godine, u predmetu C-303/06, *S. Coleman protiv Attridge Law i Steve Law*, Veliko vijeće Europskog suda (ECJ) bavilo se pitanjem mora li se Direktiva 2000/78 od 27. studenoga 2000. kojom se uspostavlja opći okvir za jednako postupanje u zaposlenju i zanimanju,

tumačiti kao zabrana izravne diskriminacije na osnovi invaliditeta samo u odnosu na zaposlenika koji je i sam osoba s invaliditetom, ili primjenjuje li se načelo jednakog postupanja i zabrana izravne diskriminacije jednako na zaposlenika koji nije i sam osoba s invaliditetom ali prema kojemu se postupa manje povoljno na osnovi invaliditeta njegovog djeteta, kojemu je on primarni pružatelj skrbi potrebne zbog zdravstvenog stanja djeteta. S tim u vezi ECJ je zaključio:

„56. [...] Direktiva 2000/78, a posebno članak 1. i članak 2. stavci 1. i 2. točka (a), mora se tumačiti u smislu da zabrana izravne diskriminacije utvrđene tim odredbama nije ograničena samo na osobe koje su i same osobe s invaliditetom. Kada poslodavac prema zaposleniku koji nije sam osoba s invaliditetom postupa lošije nego što postupa, ili je postupao, ili bi postupao prema nekom drugom zaposleniku u usporedivoj situaciji, te kada se utvrdi da je manje povoljno postupanje prema tom zaposleniku zasnovano na činjenici da ima dijete s invaliditetom, za kojega se brine prvenstveno taj zaposlenik, takvo je postupanje suprotno zabrani izravne diskriminacije propisanoj člankom 2. stavkom 2. točkom (a).“

42. Dana 16. srpnja 2015. godine, u predmetu C-83/14, *CHEZ Razpredelenie Bulgaria AD*, Veliko vijeće ECJ-a bavilo se pitanjem neizravne diskriminacije na osnovi etničkog podrijetla u vezi s tumačenjem Direktive 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000., o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo, i Povelje Europske unije o temeljnim pravima, posebice koristi li načelo jednakog postupanja samo osobama koje doista imaju dotično rasno ili etničko podrijetlo ili i osobama prema kojima se, iako nisu predmetnog rasnog ili etničkog podrijetla, neovisno o tome postupa nepovoljno zbog tih razloga. Mjerodavni dio presude glasi kako slijedi:

„56. [...] sudska praksa Suda navedena u točki 42. ove presude – prema kojoj se područje primjene Direktive 2000/43, uzimajući u obzir njezin predmet i vrstu prava koja nastoji zaštititi, ne može usko odrediti – u konkretnom slučaju ipak može opravdati tumačenje prema kojemu se načelo jednakog postupanja iz navedene direktive ne primjenjuje na određenu kategoriju osoba, već ovisno o razlozima navedenim u članku 1. iste direktive, pa to načelo također treba primijeniti i na osobe prema kojima se nepovoljno postupa ili ih se stavlja u posebno nepovoljan položaj zbog jednog od tih razloga, iako one same ne pripadaju dotičnoj rasi ili etničkoj skupini (vidjeti po analogiji presudu *Coleman*, C-303/06, EU:C:2008:415, stavci 38. i 50.).“

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 1 PROTOKOLA BR. 1. GLEDANOG ZASEBNO ILI U VEZI S ČLANKOM 14. KONVENCIJE

43. Podnositelj zahtjeva prigovorio je navodnoj diskriminaciji u vezi s nepravilnom primjenom domaćih poreznih propisa. Zahtjev je utemeljio na članku 1. Protokola br. 1 i članku 14. Konvencije, koji glase kako slijedi:

Članak 14.

„Uživanje prava i sloboda koje su priznate u ovoj Konvenciji osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili druga okolnost.”

Članak 1. Protokola br. 1

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije biti lišen svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”

A. Dopuštenost

1. Tvrdnje stranaka

44. Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije iznio zahtjev za zaštitu od diskriminacije tijekom postupka pred upravnim tijelima u vezi donošenja odluke o svojem zahtjevu za oslobođenje od plaćanja poreza. Konkretno, nije se pozvao na odredbe Zakona o suzbijanju diskriminacije u svojoj žalbi protiv prvostupanjskog rješenja niti je postavio to pitanje u svojoj upravnoj tužbi Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske. Štoviše, mogao je pokrenuti zaseban parnični postupak za naknadu štete na temelju Zakona o suzbijanju diskriminacije, ali nije iskoristio tu priliku. Time nije iskoristio djelotvorna domaća pravna sredstva glede navoda o diskriminaciji. Vlada je priznala da Ustavni sud Republike Hrvatske nije proglasio podnositeljevu ustavnu tužbu nedopuštenom zbog neiscrpljivanja pravnih sredstava, već je smatrala, bez ulaženja u daljnja objašnjenja, da je odredba o iscrpljivanju pravnih sredstava na temelju Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske imala drugačiji opseg i značenje od pravila o iscrpljivanju pravnih sredstava temeljem Konvencije. Vlada je također istaknula da podnositelj zahtjeva u svojoj ustavnoj tužbi nije citirao točnu odredbu Ustava kojom se jamči pravo vlasništva.

45. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da je pravilno iscrpio pravna sredstva pred upravnim tijelima i Ustavnim sudom Republike Hrvatske. Konkretno, njegovi prigovori na domaćoj razini u vezi s navodnom diskriminacijom zbog nepravilne primjene poreznih propisa nisu se razlikovali na način da zahtijevaju zasebno ispitivanje diskriminacije iz prigovora vezanog uz vlasništvo. Dakle, zbog pravilnog iscrpljivanja pravnih sredstava u upravnom postupku od njega se nije zahtijevalo korištenje drugog pravnog sredstva na temelju Zakona o suzbijanju diskriminacije s istim ciljem jer je bila dobro utvrđena sudska praksa Suda da u slučaju nekoliko mogućih djelotvornih pravnih sredstava podnositelj zahtjeva mora koristiti samo jedno od njih. U svakom slučaju, Ustavni sud Republike Hrvatske nije proglasio ustavnu tužbu nedopuštenom zbog neiscrpljenja domaćih pravnih sredstava, što je ukazalo na to da je on pravilno iscrpio mjerodavna pravna sredstva pred upravnim tijelima. Podnositelj zahtjeva također je naglasio da je ispravno postavio svoje prigovore pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske, prigovorivši u biti diskriminatornoj povredi svojih prava vlasništva u vezi s nepravilnom primjenom poreznih propisa.

2. Ocjena Suda

46. Sud ponavlja kako na temelju članka 35. stavka 1. Konvencije može razmatrati zahtjev tek nakon što su iscrpljena sva domaća pravna sredstva. Države su oslobođene odgovaranja pred međunarodnim tijelom za svoje postupke prije nego što dobiju priliku da stvari isprave u vlastitom pravnom sustavu, a oni koji se žele pozvati na nadležnost Suda da obavlja nadzor u vezi s prigovorima protiv neke države time su obvezni najprije upotrijebiti pravna sredstva koje pruža nacionalni pravni sustav. Obveza iscrpljenja domaćih pravnih sredstava zahtijeva od podnositelja zahtjeva da se na uobičajen način posluži pravnim sredstvima koja su dostupna i dostatna u odnosu na njegove ili njezine prigovore prema Konvenciji. Postojanje dotičnih pravnih sredstava mora biti dovoljno izvjesno, ne samo u teoriji već i u praksi, bez čega neće imati potrebnu dostupnost i učinkovitost (vidi predmete *Vučković i drugi protiv Srbije* (prethodni prigovor) [VV], br. 17153/11 i 29 ostalih, stavci 70.-71., 25. ožujka 2014.; i *Gherghina protiv Rumunjske* (odl.) [VV], br. 42219/07, stavak 85., 9. srpnja 2015.).

47. Članak 35. § 1. također zahtijeva da se prigovori koji se kasnije namjeravaju podnijeti Strasbourgu trebaju iznijeti pred odgovarajuće domaće tijelo, barem u biti i u skladu s formalnim zahtjevima i rokovima propisanim domaćim pravom, i da treba upotrijebiti svako procesno sredstvo koje bi moglo spriječiti povredu Konvencije (vidi naprijed citirani predmet *Vučković i drugi*, stavak 72.).

48. Međutim, u slučaju kad postoji više pravnih sredstava koja neka osoba može iskoristiti, ona ima pravo odabrati ono pravno sredstvo kojim se rješava njezin osnovni prigovor. Drugim riječima, kada se koristi jedno pravno sredstvo, nije potrebno koristiti drugo pravno sredstvo koje u biti

ima isti cilj (vidi predmete *T.W. protiv Malte* [VV], br. 25644/94, stavak 34., 29. travnja 1999.; *Moreira Barbosa protiv Portugala* (odl.), br. 65681/01, ECHR 2004-V; i *Jeličić protiv Bosne i Hercegovine* (odl.), br. 41183/02, 15. studenoga 2005.; te *Jasinskis protiv Latvije*, br. 45744/08, stavak 50., 21. prosinca 2010.).

49. Na samom početku Sud primjećuje kako između stranaka nije sporno da Zakon o suzbijanju diskriminacije predviđa dva alternativna puta pomoću kojih svatko može tražiti zaštitu od diskriminacije. Posebice, svatko može tražiti zaštitu od diskriminacije u postupku u kojem se odlučuje o glavnom pitanju spora ili može odabrati pokretanje posebnog parničnog postupka, kako je propisano člankom 17. tog Zakona (vidi prethodne stavke 26.-27.).

50. U ovome je predmetu podnositelj zahtjeva u upravnom postupku tvrdio da nadležna porezna uprava nije tretirala njegovu situaciju drugačije prilikom utvrđivanja pitanja poreznog oslobođenja za rješavanje njegovog stambenog pitanja s obzirom na invaliditet njegovog djeteta i potrebe njegove obitelji. Međutim, Visoki upravni sud je smatrao te tvrdnje nevažnim i odbio je donijeti bilo kakvu odluku u tom pravcu (vidi prethodne stavke 15.-16.). Sud nalazi da je podnositelj zahtjeva time, u suštini, iznio zahtjev za zaštitu od diskriminacije u vezi s njegovim pravima vlasništva u tom upravnom postupku (usporedi predmet *Glor protiv Švicarske*, br. 13444/04, stavak 55., ECHR 2009). Zbog toga on, da bi ispunio zahtjeve iz članka 35. stavka 1. Konvencije (vidi prethodni stavak 48.) nije trebao koristiti drugo pravno sredstvo iz Zakona o suzbijanju diskriminacije, čiji je cilj u biti jednak.

51. U svakom slučaju, Sud primjećuje da Ustavni sud Republike Hrvatske nije proglasio ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva nedopuštenom zbog neiscrpljenja pravnih sredstava, kao što je to bila praksa u drugim predmetima vezanim uz zaštitu od diskriminacije u kojima podnositelji nisu pravilno iscrpili pravna sredstva pred nižim domaćim tijelima (vidi prethodne stavke 29.-30.). Prema tome, Sud nema razloga sumnjati da je podnositelj zahtjeva propisno iskoristio pravna sredstva pred upravnim i sudskim tijelima (vidi predmete *Vladimir Romanov protiv Rusije*, br. 41461/02, stavak 52., 24. srpnja 2008.; *Bjedov protiv Hrvatske*, br. 42150/09, stavak 48., 29. svibnja 2012.; u *Zrilić protiv Hrvatske*, br. 46726/11, stavak 49., 3. listopada 2013.).

52. Što se tiče Vladine tvrdnje da podnositelj zahtjeva u svojoj ustavnoj tužbi nije citirao točnu odredbu Ustava kojom se jamči pravo vlasništva, Sud primjećuje da se podnositelj zahtjeva pozvao izričito na članak 14. Ustava kojim se jamči zaštita od diskriminacije, te je prigovorio diskriminaciji navodnom nepravičnom primjenom mjerodavnih poreznih propisa (vidi prethodni stavak 17.). On je na taj način, izričitim iznošenjem zahtjeva za zaštitu od diskriminacije, koji se u biti odnosio na njegovo pravo vlasništva, dao priliku Ustavnom sudu Republike Hrvatske koja u načelu

treba biti dana državama ugovornicama u skladu s člankom 35. stavkom 1. Konvencije, točnije da isprave povrede koje se protiv njih iznose (vidi, između brojnih drugih izvora prava, predmete *Gäfgen protiv Njemačke* [VV], br. 22978/05, stavci 144.-146., ECHR 2010; *Lelas protiv Hrvatske*, br. 55555/08, stavak 51., 20. svibnja 2010.; *Karapanagiotou i drugi protiv Grčke*, br. 1571/08, stavak 29., 28. listopada 2010.; naprijed citirani predmet *Bjedov*, stavak 48.; predmete *Tarbuk protiv Hrvatske*, br. 31360/10, stavak 32., 11. prosinca 2012.; i *Jaćimović protiv Hrvatske*, br. 22688/09, stavci 40.-41., 31. listopada 2013.).

53. Sud stoga odbija Vladin prigovor. Sud također utvrđuje kako prigovori podnositelja zahtjeva nisu očito neosnovani u smislu članka 35. stavka 3. a) Konvencije. Nadalje primjećuje da nisu nedopušteni ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba utvrditi da su dopušteni.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

(a) Podnositelj zahtjeva

54. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da su domaća tijela utvrdila njegovu obvezu plaćanja poreza na temelju neprecizne i nepredvidive odredbe i bez odgovarajuće procjene posebnih okolnosti njegovog predmeta. Štoviše, nisu uspjela ocijeniti razmjernost miješanja u njegova vlasnička prava. Podnositelj zahtjeva je stoga smatrao da mu je odbijanje odobrenja poreznog oslobođenja nametnulo prekomjeren individualni teret, protivno članku 1. Protokola br. 1. Budući da je podnositelj zahtjeva prihvatio da su domaća tijela uživala široku slobodu procjene u pitanjima oporezivanja, istaknuo je kako se radilo o dobro utvrđenoj sudskoj praksi Suda da se njihova diskrecija nije mogla provoditi na način nespojiv s člankom 14. Konvencije.

55. Podnositelj zahtjeva istaknuo je da je razlog za odbijanje njegovog zahtjeva za oslobođenje od plaćanja poreza bila činjenica da je, prema razumijevanju domaćih tijela članka 11. točke 9.5. Zakona o porezu na promet nekretnina, stan koji je imao u vlasništvu bio pogodan za stambene potrebe njegove obitelji u pogledu njegove površine (članak 11. točka 9.3. Zakona o porezu na promet nekretnina) i drugih infrastrukturnih zahtjeva. Dodatni uvjeti, kao što je vrijednost nekretnine koju je prethodno imao u vlasništvu (članak 11. točka 9.6. Zakona o porezu na promet nekretnina), nisu mali nikakvog utjecaja na ocjenu njegovog predmeta od strane domaćih tijela. Ovo je ukazalo na to da je u predmetu kao što je njegov, ako je pojedinac već imao nekretninu u vlasništvu, mjerodavni zakon predviđao ocjenu prikladnosti nekretnine koju je prethodno posjedovao kao središnji element za odlučivanje o zahtjevima za oslobođenje od plaćanja poreza pri kupnji nove nekretnine namijenjene za stanovanje. Međutim, prema

mišljenju podnositelja zahtjeva, domaća tijela nisu uspjela izvršiti odgovarajuću procjenu okolnosti njegovog predmeta i na taj su ga način očigledno lišila odgovarajućih postupovnih sredstava za zaštitu njegovih prava.

56. Podnositelj zahtjeva također je naglasio da nije tražio nikakav povlašteni status, već je samo zatražio od tijela da ga oslobode obveze plaćanja poreza zbog posebnih okolnosti njegovog predmeta. Za podnositelja zahtjeva bilo je očito da on nije tražio porezno oslobođenje kako bi se neopravdano obogatilo jer je prodao svoj stari stan kako bi kupio manju nekretninu prilagođenu potrebama svoje obitelji vezanog uz invaliditet svoga sina.

57. Podnositelj zahtjeva nadalje je tvrdio da je pristupačnost, kao temeljna značajka stanovanja, kvalificirana kao temeljna infrastruktura jednako za sve. Dakle, bilo kakva razlika u postupanju u tom smislu predstavljala bi diskriminaciju. Štoviše, s obzirom na načelo razumne prilagodbe, odluke domaćih tijela, koja nisu uspjela prilagoditi definicije koje su koristila u vezi s posebnim potrebama osoba s invaliditetom, ukazivale su na neizravnu diskriminaciju ili diskriminaciju zbog istog postupanja prema osobama čije su se situacije znatno razlikovale.

58. Prema mišljenju podnositelja zahtjeva osnova za njegovu diskriminaciju bio je asocijativni invaliditet u vezi s potrebama njegovog sina koju su nadležna domaća tijela ignorirala. Konkretno, ona su izvršila procjenu osnovnih infrastrukturnih zahtjeva za odgovarajuće stambene uvjete s obzirom na potrebe radno sposobnih ljudi, ignorirajući činjenicu da je postojanje dizala za osobe s invaliditetom bila temeljna i prijeko potrebna značajka za stanovanje koja je bila obvezna zbog potrebe za jednostavnim i nesmetanim pristupom. Tijela su ga stoga diskriminirala pogrešnim tumačenjem izraza „nekretnina koja zadovoljava stambene potrebe obitelji“ na način da uzima u obzir pristupačnost predmetne nekretnine. Ovo diskriminatorno postupanje, prema mišljenju podnositelja zahtjeva, nije imalo razumno opravdanje, posebice s obzirom na to da je problem pristupačnosti onemogućavao njegovom sinu da izađe iz stana, te je time ograničio sva njegova druga prava, poput prava na odgovarajuće liječenje, obrazovanje i osobni razvoj. To je posljedično utjecalo na cijelu obitelj koja je morala nositi s problemom pristupačnosti te je morala snositi i značajan financijski teret u vezi s invaliditetom njegovog sina.

(b) Vlada

59. Vlada je prihvatila da je došlo do miješanja u podnositeljeva prava vlasništva, ali je smatrala da je ono bilo zakonito, da je težilo legitimnom cilju osiguravanja javnih financija i da je bilo razmjerno. Naime, Vlada je naglasila da država uživa široku slobodu procjene u pitanjima oporezivanja te su domaća tijela bila u najboljem položaju procijeniti pojedinačne predmete. U predmetu podnositelja zahtjeva, domaća su tijela dovoljno

uzela u obzir njegovu osobnu situaciju, ali su smatrala da se ne može osloboditi od oporezivanja jer nije ispunio zahtjeve na temelju mjerodavnog domaćeg prava.

60. Vlada je posebice tvrdila da je članak 11. Zakona o porezu na promet nekretnina bio jasan u smislu da se porezno oslobođenje moglo odobriti samo ako su uvjeti iz te odredbe bili kumulativno ispunjeni. U ovome predmetu podnositelj zahtjeva nije ispunio dva uvjeta. Prvo, stan koji je imao u vlasništvu u trenutku kada je kupio kuću objektivno je ispunjavao odgovarajuće stambene uvjete za njega i njegovu obitelj. Imao je osnovnu infrastrukturu i ispunjavao je higijenske i tehničke zahtjeve te porezna uprava nije imala diskrecijsko pravo pri ocjenjivanju izraza „stambene potrebe“. Prema mišljenju Vlade, porezna uprava nije bila ni opremljena ni kompetentna objektivno procijeniti brojne specifične stambene potrebe osoba koje su tražile porezno oslobođenje. S obzirom na drugi uvjet, Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije ispunio uvjet vrijednosti jer je imao u vlasništvu stan znatnije vrijednosti. Stoga činjenica da zgrada nije bila opremljena dizalom nije bila ni na koji način značajna. Namjera mjerodavnog domaćeg prava bila je zapravo da se porezno oslobođenje odobri kao pomoć onim osobama koje kupuju prvu nekretninu, a posebno onima koji nisu imali u vlasništvu nikakvu nekretninu znatnije vrijednosti. U ovome su predmetu domaća tijela postupila u okviru svoje slobode procjene i ona su u skladu s tim ocijenila da podnositelj zahtjeva nije trebao nikakvu takvu financijsku pomoć, što je dovelo do odbijanja njegovog zahtjeva za oslobođenje od plaćanja poreza. U skladu s tim, prema mišljenju Vlade, podnositelj zahtjeva nije trebao snositi prekomjeran individualni teret.

61. Vlada je također tvrdila da nije bilo diskriminatornog postupanja prema podnositelju zahtjeva u odnosu na invaliditet njegovog djeteta jer je razlog za odbijanje njegovog zahtjeva za oslobođenje od plaćanja poreza bila financijska situacija. To je imalo objektivno i razumno opravdanje zbog što je država nastojala zaštititi financijski ugrožene osobe, što podnositelj zahtjeva nije bio s obzirom da je imao odgovarajući stan u vlasništvu.

62. Vlada je nadalje naglasila da je država, kao stranka CRPD-a, provela niz pozitivnih mjera kojima je cilj osiguranje pristupačnosti za osobe s invaliditetom i da je u tom smislu izvršena adaptacija u gotovo sedamdeset posto javnih zgrada u Zagrebu. Štoviše, nedavni posjet Posebnog izvjestitelja Ujedinjenih naroda za osobe s invaliditetom Hrvatskoj pozdravio je te napore koje je napravila država. Posebice s obzirom na porezna oslobođenja temeljem Zakona o porezu na promet nekretnina, Vlada je naglasila da su pozitivne mjere koje je država provela bile prvenstveno usmjerene na financijski ugrožene osobe i nisu mogle zadovoljiti potrebe svih ranjivih skupina. Međutim, država je uvela razne porezne olakšice za osobe s invaliditetom u vezi, na primjer, s oporezivanjem dohotka i zdravstvenih usluga. Štoviše, u usklađivanju

svojih aktivnosti s mjerodavnim međunarodnim zahtjevima, država je donijela Nacionalnu strategiju izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2007. do 2015. godine, te aktivno provodi različite aktivnosti na nacionalnoj i lokalnoj razini kako bi udovoljila potrebama osoba s invaliditetom.

(c) Miješanje treće strane

63. Treće strane - umješači tvrdili su da mjerodavni standardi CRPD-a, posebice u vezi s konceptima pristupačnosti, nediskriminacije i razumne prilagodbe, trebaju obavijestiti Sud pri ocjenjivanju poštovanja konvencijskih prava glede osoba s invaliditetom od strane države. Oni su posebice tvrdili da je postojala bliska veza između pristupačnosti i razumne prilagodbe koja je u konačnici imala isti cilj, a to je da se osigura učinkovito uživanje i ostvarivanje prava na ravnopravnoj osnovi s drugima. Međutim, postojale su razlike između ta dva koncepta glede toga da je mjera opće pristupačnosti trebala biti propisana u očekivanju potreba pristupačnosti osoba s invaliditetom, dok je razumna prilagodba uključivala posebne mjere usmjerene na određenu osobu s invaliditetom, koje bi trebale biti dostupne odmah.

64. Treće strane - umješači nadalje su istaknuli da se međunarodni zakon o ljudskim pravima razvio kako bi se osigurala zabrana asocijativne diskriminacije, koja se odnosila na slučajeve u kojima osoba nije bila diskriminiran zbog svoje vlastite osobine već zbog svog odnosa prema drugoj osobi koja je imala takvu osobinu. Ovaj je princip sadržan u nekoliko jurisdikcija diljem Europe, a može se naći i u hrvatskom Zakonu o suzbijanju diskriminacije. Postojao je i sve veći poziv od strane međunarodnih mehanizama za ljudska prava za pozitivnim mjerama koje država treba donijeti kako bi osobama s invaliditetom osigurala pristup stambenim objektima. Nacionalne jurisdikcije, posebice unutar Europske unije, započele su a provedbom tih mjera, od kojih su neke uključivale i porezne olakšice ili izuzeća.

65. Treće strane - umješači također su naglasili da uživanje prava osobama s invaliditetom treba osigurati bez ikakve diskriminacije. Štoviše, život u nepristupačnim domovima sprječavao je sudjelovanje u životu zajednice i doveo je do izolacije i segregacije osobe s invaliditetom i cijele obitelji. Konkretno, treće strane - umješači istaknuli su da je nepružanje razumne prilagodbe predstavljalo diskriminaciju na osnovi invaliditeta.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

66. Sud primjećuje da je središnji princip podnositeljevog prigovora navodno diskriminatorno postupanje prema njemu u primjeni mjerodavnih poreznih propisa, suprotno članku 14. Konvencije u vezi s člankom 1.

Protokola br. 1. Sud će stoga riješiti njegov prigovor u tom pogledu na temelju mjerodavnih načela koja proizlaze iz njegove sudske prakse na temelju članka 14. Konvencije.

67. Sud je dosljedno presuđivao da članak 14. Konvencije nadopunjuje druge materijalne odredbe Konvencije i Protokola. Navedeni članak ne postoji samostalno jer ima učinak vezan samo za „uživanje prava i sloboda” zajamčenih odredbama Konvencije. Iako primjena članka 14. ne pretpostavlja povredu tih odredbi – i u toj mjeri je autonoman – nema mjesta za njegovu primjenu osim u slučaju kada činjenice predmeta spadaju u doseg jedne ili više odredaba. Zabrana diskriminacije sadržana u članku 14. prema tome šira je od uživanja prava i sloboda koje prema Konvenciji i Protokolima svaka država treba jamčiti. Primjenjuje se i na ona dodatna prava, koja ulaze u opće područje primjene bilo kojeg članka Konvencije, a koje je država odlučila dobrovoljno osigurati (vidi, među brojnim drugim izvorima prava, predmete *E. B. protiv Francuske* [VV], br. 43546/02, stavci 47. – 48., 22. siječnja 2008.; i *Carson i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 42184/05, stavak 63., ECHR 2010).

68. Sud je u svojoj sudskoj praksi utvrdio da samo različito postupanje koje se temelji na značajci koja se može identificirati, ili na statusu, može predstavljati diskriminaciju u smislu članka 14. (vidi predmet *Eweida i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 48420/10, stavak 86., 15. siječnja 2013.).

69. Općenito, kako bi se radilo o pitanju iz članka 14. mora postojati različito postupanje s osobama u analognim ili relevantno sličnim okolnostima (vidi predmet *X i drugi protiv Austrije* [VV], br. 19010/07, stavak 98., 19. veljače 2013.). Međutim, ne predstavlja svako različito postupanje ujedno i povredu članka 14. Različito postupanje je diskriminatorno ako nema objektivnog i razumnog opravdanja; drugim riječima, ako ne teži legitimnom cilju ili ako nema razumnog odnosa razmjernosti između korištenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti (vidi predmete *Fabris protiv Francuske* [VV], br. 16574/08, stavak 56., ECHR 2013 (izvaci); *Weller protiv Mađarske*, br. 44399/05, stavak 27., 31. ožujka 2009.; i *Topčić-Rosenberg protiv Hrvatske*, br. 19391/11, stavak 36., 14. studenoga 2013.).

70. Štoviše, članak 14. ne zabranjuje ugovornim strankama da prema određenim skupinama postupaju različito kako bi ispravile „činjenične nejednakosti među njima“. Doista, pravo ne biti diskriminiran u uživanju prava zajamčenih na temelju Konvencije također je povrijeđeno kada države bez objektivnog i razumnog opravdanja ne postupaju drugačije prema osobama čija je situacija znatno drugačija (vidi predmete *Thlimmenos Protiv Grčke* [VV], br. 34369/97, stavak 44., ECHR 2000-IV; *Stec i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 65731/01 i 65900/01, stavak 51., ECHR 2006-VI; i *Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine* [VV], br. 27996/06 i 34836/06, stavak 44., ECHR 2009).

71. Sud je prihvatio i da se opća politika ili mjera koja proizvodi nerazmjerno štetne učinke na određenu grupu može smatrati diskriminatornom, neovisno o tome što nije posebno usmjerena na tu grupu, te da diskriminacija potencijalno protivna Konvenciji može proizaći i iz *de facto* situacije (vidi predmete *D.H. i drugi protiv Češke Republike* [VV], br. 57325/00, stavak 175., ECHR 2007-IV; i *Kurić i drugi protiv Slovenije* [VV], br. 26828/06, stavak 388., ECHR 2012 (izvadci)). Međutim, to je slučaj samo ako takva politika ili mjera nemaju „objektivno i razumno” opravdanje, to jest, ako ne teži „legitimnom cilju” ili ako nema „razumnog odnosa razmjernosti” između korištenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti (vidi predmet *S.A.S. protiv Francuske* [VV], br. 43835/11, stavak 161., ECHR 2014 (izvadci)).

72. Države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene u ocjenjivanju opravdavaju li razlike i do koje mjere u inače sličnim situacijama drugačije postupanje. Doseg slobode procjene razlikuje se prema okolnostima, predmetu spora i njegovoj pozadini. Isto vrijedi i za potrebu da se prema određenim skupinama postupa različito kako bi se ispravile „činjenične nejednakosti među njima” (vidi predmet *Stummer protiv Austrije* [VV], br. 37452/02, stavak 88., ECHR 2011).

73. S jedne strane, široka sloboda procjene u pravilu je Konvencijom omogućena državi kada je riječ, na primjer, o općim mjerama ekonomske ili socijalne strategije (vidi predmet *Hämäläinen protiv Finske* [VV], br. 37359/09, stavak 109., ECHR 2014). To uključuje i mjere u području oporezivanja. Međutim, sve se takve mjere moraju provoditi na nediskriminirajući način te ispunjavati zahtjeve razmjernosti (vidi predmet *R.Sz. protiv Mađarske*, br. 41838/11, stavak 54., 2. srpnja 2013.). S druge strane, ako se ograničenje temeljnih prava primjenjuje na neku posebno ranjivu skupinu u društvu koja je pretrpjela znatnu diskriminaciju u prošlosti, onda je sloboda procjene države znatno uža i mora imati vrlo snažne razloge za predmetno ograničenje. Razlog za takav pristup, koji dovodi u pitanje izvjesne klasifikacije *per se*, jest da su takve skupine kroz povijest bile predmet predrasuda s dugotrajnim posljedicama, što je rezultiralo njihovim isključivanjem iz društva. Takva bi predrasuda mogla imati za posljedicu zakonske propise primijenjene na pojedince na stereotipan način bez mogućnosti ocjenjivanja na individualiziran način njihovih kapaciteta i potreba. Sud je već prepoznao izvjestan broj takvih ranjivih skupina koje su bile podvrgnute različitom postupanju zbog njihovog karakterističnog ili statusa, uključujući invaliditet (vidi naprijed citirani predmet *Glor*, stavak 84; predmete *Alajos Kiss protiv Mađarske*, br. 38832/06, stavak 42., 20. svibnja 2010.; i *Kiyutin protiv Rusije*, br. 2700/10, stavak 63., ECHR 2011). Štoviše, s obzirom na sve aktivnosti koje se odnose na djecu s teškoćama u razvoju prvenstveni značaj mora biti pridani najboljim interesima djeteta (vidi prethodni stavak 34.; članak 7. stavak 2. CRPD-a). Ipak, u svakom slučaju i neovisno o dosegu slobode

procjene države, konačnu odluku o poštivanju zahtjeva iz Konvencije donosi Sud (vidi, *inter alia*, predmet *Konstantin Markin protiv Rusije* [VV], br. 30078/06, stavak 126., ECHR 2012 (izvadci)).

74. Konačno, u pogledu tereta dokazivanja u vezi s člankom 14. Konvencije, Sud je presudio da kad podnositelj dokaže različito postupanje, na Vladi je teret dokaza da je takvo postupanje bilo opravdano (vidi naprijed citirane predmete *D.H. i drugi*, stavak 177.; *Kurić i drugi*, stavak 389., te predmet *Vallianatos i drugi protiv Grčke* [VV], br. 29381/09 i 32684/09, stavak 85., ECHR 2013 (izvadci)).

(b) Primjena tih načela na ovaj predmet

(i) Ulaze li činjenice iz zahtjeva u doseg članka 1. Protokola br. 1

75. Sud primjećuje da je nesporno među strankama da okolnosti ovoga predmeta, u vezi s poreznim pitanjima, spadaju u opseg članka 1. Protokola br. 1, čineći članak 14. Konvencije primjenjivim. Sud ne vidi nikakav razlog da presudi drugačije (vidi, na primjer, predmet *Burden protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 13378/05, stavak 59., ECHR 2008).

(ii) Spada li situacija podnositelja zahtjeva zbog invaliditeta podnositeljevog djeteta pod izraz „drugi status“ u članku 14. Konvencije

76. Sud je već presudio da zdravstveni status osobe, uključujući i osobe s invaliditetom i raznim zdravstvenim oštećenjima, spada pod izraz „drugi status“ u tekstualnom dijelu članka 14. Konvencije (vidi naprijed citirane predmete *Glor*, stavak 80; *Kiyutin*, stavak 57; i predmet *I.B. protiv Grčke*, br. 552/10, stavak 73., ECHR 2013).

77. Ovaj se predmet odnosi na situaciju u kojoj podnositelj zahtjeva nije naveo diskriminatorno postupanje u vezi s vlastitim invaliditetom već navodno nepovoljno postupanje prema njemu na osnovi invaliditeta njegovog djeteta s kojim živi i kojemu pruža skrb. Drugim riječima, u ovome se predmetu postavlja pitanje u kojoj mjeri podnositelj zahtjeva, koji sam ne pripada skupini koja je u nepovoljnom položaju, ipak pati zbog manje povoljnog postupanja na osnovi invaliditeta njegovog djeteta (usporedi prethodne stavke 41.-42.).

78. S tim u vezi Sud ponavlja da je riječima „drugi status“ općenito pridodano šire značenje u njegovoj sudskoj praksi (vidi naprijed citirani predmet *Carson i drugi*, stavak 70.) i njihovo tumačenje nije ograničeno na karakteristike koje su osobne u smislu da su urođene ili svojstvene (vidi predmet *Clift protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 7205/07, stavci 56.-59., 13. srpnja 2010.). Sukladno tome, primjerice, pitanje diskriminacije pojavilo se u predmetima u kojima je status podnositelja zahtjeva, koji je služio kao navodna osnova za diskriminatorno postupanje, bio određen u odnosu na njihovu obiteljsku situaciju, kao što je boravište njihove djece (vidi predmet *Efe protiv Austrije*, br. 9134/06, stavak 48., 8. siječnja 2013.). Iz toga slijedi,

u svjetlu njegovog cilja i prirode prava koja nastoji zaštititi, da članak 14. Konvencije također obuhvaća slučajeve u kojima se prema osobi postupuje manje povoljno na osnovi statusa druge osobe ili zaštićenih osobina.

79. Sud je utvrdio da navodno diskriminatorno postupanje prema podnositelju zahtjeva zbog invaliditeta njegovog djeteta, s kojom ima bliske osobne veze i kojemu pruža skrb, predstavlja oblik diskriminacije na osnovi invaliditeta obuhvaćene člankom 14. Konvencije.

(iii) Je li postojalo različito postupanje među osobama u relativno sličnom položaju ili nije postajalo različito postupanje prema osobama u relevantno različitom položaju

80. Sud nadalje primjećuje da je podnositelj zahtjeva naveo diskriminatorno postupanje u primjeni domaćih propisa o porezu na promet nekretnina u usporedbi s drugim kupcima nekretnina kojima su rješavali vlastita stambena pitanja u okolnostima u kojima nekretnina koju su imali u vlasništvu nije zadovoljavala stambene potrebe njihovih obitelji. Konkretno, žalitelj je tvrdio da je prodajom svog stana, koji se nalazi se na trećem katu stambene zgrade u Zagrebu, te preseljenjem u kuću u Samoboru, on po prvi put stvorio stambene uvjete prilagođene situaciji s kojom je njegova obitelj bila suočena nakon rođenja njegovog djeteta s invaliditetom. To se posebno odnosi na činjenicu da stambena zgrada u kojoj se stan nalazi nije opremljena dizalom i stoga je, kako je njegov sin odrastao, postalo vrlo teško podnositelju zahtjeva i njegovog obitelji da ga izvode iz stana u posjet liječniku, ili da ga vode na fizikalnu terapiju i u vrtić ili školu, te udovolje njegovim drugim društvenim potrebama (vidi prethodni stavak 10.).

81. Sud primjećuje kako između stranaka nije sporno da je sin podnositelja zahtjeva bio osoba s teškim i višestrukim invaliditetom, te da mu je bila potrebna stalna skrb i pažnja. To također uvjerljivo proizlazi iz izvješća službe za socijalnu skrb koja ga je proglasila 100-postotnim invalidom (vidi prethodni stavak 9.). Prema tome, pojavljuje se pitanje može li se stan o kojem je riječ smatrati smještajem koji zadovoljava stambene potrebe podnositeljeve obitelji nakon rođenja njegovog djeteta s invaliditetom.

82. Prema mišljenju Suda, uopće nije upitno da je stan podnositelja zahtjeva u Zagrebu, koji je kupio tri godine prije rođenja njegovog sina i koji se nalazi na trećem katu stambene zgrade bez dizala, ozbiljno smanjivao pokretljivost njegovog sina i posljedično prijetio njegovom osobnom razvoju i mogućnosti da dosegne svoj maksimalni potencijal, zbog čega mu je bilo vrlo teško u potpunosti sudjelovati u zajednici i dječjim obrazovnim, kulturnim i društvenim aktivnostima. Nepostojanje dizala zasigurno je ometalo kvalitetu života podnositeljeve obitelji, a posebno njegovog sina u sličnoj mjeri u kojoj bi to doživjela radno sposobna osoba da, na primjer, ima stan na trećem katu stambene zgrade bez odgovarajućeg pristupa istome ili ometani pristup relevantnoj komunalnoj infrastrukturi.

83. Sud stoga smatra da je nastojanjem da zamijeni predmetni stan kupnjom kuće koja je prilagođena potrebama njegove obitelji, podnositelj zahtjeva bio u usporedivom položaju u odnosu na bilo koju drugu osobu koja je mijenjala stan ili kuću kupnjom druge nekretnine opremljene, prema riječima mjerodavnih domaćih poreznih propisa, osnovnom infrastrukturom i tehničkim stambenim uvjetima (vidi prethodni stavak 24.). Njegova se situacija ipak razlikovala s obzirom na značenje izraza „osnovni infrastrukturni zahtjevi“ koji je, s obzirom na invaliditet njegovog sina i mjerodavne nacionalne i međunarodne standarde o tom pitanju (vidi prethodne stavke 25. i 34.-42.), podrazumijevao potrebnu pristupačnost objektima kao što je, u konkretnom slučaju, postojanje dizala.

84. Međutim, Sud primjećuje da je Porezna uprava, Ispostava Samobor, smatrala da se, s obzirom na površinu stana koji je podnositelj zahtjeva imao u vlasništvu u Zagrebu i postojanje infrastrukture poput struje, vode i pristupa drugim komunalnim uslugama, nije moglo reći da podnositelj zahtjeva nije imao smještaj koji zadovoljava stambene potrebe njegove obitelji. Sukladno tome, on je bio izuzet iz ostvarivanja oslobođenja plaćanja poreza na kupnju nekretnine koja zadovoljava stambene potrebe njegove obitelji, a da nisu razmotrene tvrdnje podnositelja zahtjeva glede specifičnih potreba njegove obitelji koje se odnose na invaliditet njegovog djeteta (vidi prethodne stavke 11.-12.).

85. Ovu je odluku potvrdilo Ministarstvo i Visoki Upravni sud Republike Hrvatske tvrdeći da se ne može reći da je kupnjom kuće podnositelj zahtjeva kupio nekretninu kojom rješava vlastito stambeno pitanje s obzirom da je, prema njihovom mišljenju, stan koji je imao u vlasništvu ispunjavao osnovne infrastrukturne zahtjeve. I ponovno, kao što je slučaj s Poreznom upravom, Ispostavom Samobor, nisu razmotrene specifične potrebe podnositeljeve obitelji koje se odnose na invaliditet njegovog djeteta. Štoviše, Visoki upravni sud smatrao je njegove tvrdnje u tom smislu nevažnim (vidi prethodne stavke 15.-16.). Ustavni sud Republike Hrvatske također se nije očitovao o tom pitanju (vidi prethodni stavak 18.).

86. S obzirom na navedeno, Sud smatra da nema sumnje da nadležna domaća tijela nisu prepoznala činjeničnu specifičnost situacije podnositelja zahtjeva u vezi s pitanjem osnovne infrastrukture i tehničkih stambenih uvjeta koji zadovoljavaju stambene potrebe njegove obitelji. Domaća tijela zauzela su previše strog stav u vezi s konkretnim predmetom podnositelja zahtjeva, ne uzimajući u obzir specifične potrebe podnositelja zahtjeva i njegove obitelji prilikom primjene uvjeta koji se odnosi na „osnovne infrastrukturne zahtjeve“ u njegovom predmetu, za razliku od drugih predmeta u kojima su elementi poput površine stana ili pristupa struji, vodi i ostalim komunalnim uslugama, mogli ukazivati na adekvatne i dovoljne osnovne infrastrukturne zahtjeve.

87. Preostaje vidjeti je li jednako postupanje prema podnositelju zahtjeva kao prema bilo kojem drugom kupcu nekretnine imalo objektivno i razumno opravdanje (vidi prethodne stavke 70. i 74).

(iv) Je li postojalo objektivno i razumno opravdanje

88. Kao opravdanje odluka domaćih tijela Vlada je iznijela dvije tvrdnje. Prvo, Vlada je tvrdila da su mjerodavnim domaćim pravom propisani objektivni kriteriji za utvrđivanje postojanja osnovnih infrastrukturnih zahtjeva adekvatnih stambenih prostora, što u konkretnom predmetu poreznoj upravi nije ostavilo diskrecijsko pravo u tumačenju; i drugo, da podnositelj zahtjeva nije ispunio financijske uvjete za porezno oslobođenje s obzirom na njegovu financijsku situaciju.

89. S obzirom na prvu tvrdnju, Sud ne može ne primijetiti da je gotovo ravno priznanju Vlade da mjerodavna domaća tijela nisu bila ovlaštena tražiti razumni odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želio ostvariti u konkretnom predmetu podnositelja zahtjeva. Stoga, suprotno zahtjevima članka 14. Konvencije, nisu bila u mogućnosti pružiti objektivno i razumno opravdanje za svoje neispravljanje činjenične nejednakosti koja se odnosi na podnositeljev predmet (vidi prethodni stavak 60.).

90. Sud unatoč tome primjećuje, svjestan da je u prvom redu na domaćim tijelima, osobito sudovima, da tumače i primjenjuju domaće pravo (vidi naprijed citirani predmet *Glor*, stavak 91.), da mjerodavna odredba Zakona o porezu na promet nekretnina sadržava prilično uopćene izraze koji spominju „osnovnu infrastrukturu“ i „higijenske i tehničke uvjete“ (vidi prethodni stavak 24., članak 11. točku 9.5. Zakona o porezu na promet nekretnina).

91. Sud nadalje primjećuje da ostale mjerodavne odredbe domaćeg prava propisuju određene smjernice u vezi s pitanjem osnovnih zahtjeva pristupačnosti za osobe s invaliditetom. Tako, na primjer, Pravilnik o pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti predviđa postojanje dizala kao jedan od osnovnih elemenata pristupačnosti za osobe s invaliditetom (vidi prethodni stavak 25.). Međutim, nema ničega što bi navodilo na zaključak da je bilo koje od nadležnih domaćih tijela u ovome predmetu uopće razmotrilo takve akte u mjerodavnom domaćem pravu kojima se može dopuniti značenje izraza iz Zakona o porezu na promet nekretnina.

92. Štoviše, Sud primjećuje da je pridržavanjem zahtjeva navedenih u CRPD-u tužena država preuzela obvezu razmotriti njegova mjerodavna načela, kao što je razumna prilagodba, pristupačnost i nediskriminacija osoba s invaliditetom s obzirom na njihovo potpuno i jednako sudjelovanje u svim aspektima društvenog života (vidi prethodne stavke 34.-37.), i u ovoj su sferi domaća tijela, kako je tvrdila Vlada, poduzela određene odgovarajuće mjere (vidi prethodni stavak 62.). U dotičnom predmetu,

međutim, mjerodavna domaća tijela uopće nisu razmotrila te međunarodne obveze koje se država obvezala poštovati.

93. Iz toga slijedi da se, suprotno onome što je Vlada ustvrdila, u ovome predmetu ne radi o pitanju da domaće zakonodavstvo nije ostavilo prostora za pojedinačnu ocjenu zahtjeva za oslobođenje od plaćanja poreza osoba koje se nalaze u podnositeljevom položaju. Pitanje u ovome predmetu je, međutim, da način na koji je zakonodavstvo primijenjeno u praksi nije u dovoljnoj mjeri izašlo u susret zahtjevima specifičnih aspekata podnositeljevog predmeta koji se odnose na invaliditet njegovog djeteta i, posebice, na tumačenja izraza „osnovni infrastrukturni zahtjevi“ za stambeno zbrinjavanje osoba s invaliditetom (usporedi naprijed citirani predmet *Topčić-Rosenberg*, stavci 40.-49.).

94. Nadalje, prema drugoj tvrdnji koju je iznijela Vlada, podnositelj zahtjeva bio je izuzet iz korisnika oslobođenja plaćanja poreza na promet nekretnina zbog njegove financijske situacije, a posebice zbog vrijednosti stana koji je prethodno imao u vlasništvu u Zagrebu. Navodni razlog za to bila je činjenica da je porezno oslobođenje temeljem Zakona o porezu na promet nekretnina bilo namijenjeno zaštiti financijski ugroženih osoba u koje, prema mišljenju Vlade, podnositelj zahtjeva nije spadao (vidi prethodni stavak 61.).

95. Sud nalazi da se zaštita financijski ugroženih osoba primjenom odgovarajućih mjera poreznog oslobođenja u načelu mogla smatrati objektivnim opravdanjem za navodno diskriminatorno postupanje. Doista, čini se da je pitanje financijske situacije osobe koja podnosi zahtjev za oslobođenje od plaćanja poreza na promet nekretnina bilo kumulativno relevantno, zajedno s drugim čimbenicima, pri ocjenjivanju njegove ili njezine porezne obveze (vidi prethodni stavak 32. kao i prethodni stavak 24., članak 11. točke 9.5. i 9.6. Zakona o porezu na promet nekretnina).

96. Međutim, s obzirom na konkretan predmet podnositelja zahtjeva, Sud primjećuje da iz svih odluka nadležnih domaćih tijela slijedi da je razlog za isključenje podnositelja zahtjeva iz opsega korisnika poreznog oslobođenja bila činjenica da se smatralo da njegov stan u Zagrebu ispunjava osnovne infrastrukturne zahtjeve za stambene potrebe njegove obitelji (vidi prethodne stavke 12, 14. i 16.). Samo se Ministarstvo (vidi prethodni stavak 14.) pozvalo na financijski element odredbe o poreznom oslobođenju na temelju Zakona o porezu na promet nekretnina (vidi prethodni stavak 24., članak 11. točku 9.6. Zakona o porezu na promet nekretnina). Međutim, to je učinjeno bez ikakve konkretne procjene relevantnih financijskih aspekata podnositeljevog predmeta, što je bila dobro utvrđena praksa domaćih tijela u drugim predmetima u kojima se pozivalo na tu odredbu (vidi prethodni stavak 33.).

97. Prema tome, prihvaćanje Vladine tvrdnje u tom smislu značilo bi nagađanje od strane Suda glede konkretne važnosti financijske situacije podnositelja zahtjeva za njegov zahtjev za oslobođenje od plaćanja poreza,

u smislu mjerodavnog domaćeg prava (usporedi, suprotno tome, naprijed citirani predmet *Glor*, stavak 90.). Sud stoga ne može prihvatiti da je zaštita financijski ugroženih osoba bila razlog koji opravdava pobijano diskriminatorno postupanje prema podnositelju zahtjeva.

98. S obzirom na navedeno, a posebno u nedostatku odgovarajuće ocjene svih okolnosti predmeta od strane nadležnih domaćih tijela, Sud ne nalazi da su ona dala objektivno i razumno opravdanje za neuzimanje u obzir nejednakosti koje se odnose na situaciju podnositelja zahtjeva prilikom procjene njegove porezne obveze.

99. Sud stoga ocjenjuje da je došlo do povrede članka 14. Konvencije u vezi s člankom 1. Protokola br. 1.

100. Zbog toga je nepotrebno da Sud odvojeno razmotriti prigovor podnositelja zahtjeva na temelju članka 1. Protokola br. 1 gledanog zasebno (vidi, na primjer, predmet *Zeman protiv Austrije*, br. 23960/02, stavak 42., 29. lipnja 2006.).

II. NAVODNA POVREDA ČLANAKA 8 I 14. KONVENCIJE

101. Podnositelj zahtjeva prigovorio je povredi prava na poštovanje njegovog privatnog i obiteljskog života i njegovog doma u vezi s nepravednom i diskriminirajućom primjenom domaćih poreznih propisa. Pozvao se na članke 8. i 14. Konvencije.

102. Vlada osporava te navode.

103. U okolnostima ovoga predmeta, stajalište je Suda da je nejednakost u postupanju za koju je podnositelj zahtjeva tvrdio da je žrtva dovoljno uzeta u obzir u prethodnoj procjeni koja je dovela do utvrđenja povrede članka 14. Konvencije u vezi s člankom 1. Protokola br. 1. U skladu s tim, Sud nalazi da - dok je ovaj prigovor također dopušten - nema razloga za zasebno ispitivanje istih činjenica s obzirom na članak 8. i 14. Konvencije (vidi, na primjer, predmet *Mazurek protiv Francuske*, br. 34406/97, stavak 56., ECHR 2000-II; i naprijed citirani predmet *Efe*, stavak 55.).

III. NAVODNA POVREDA ČLANKA 1. PROTOKOLA BR. 12

104. Podnositelj zahtjeva je nadalje prigovorio da je diskriminiran načinom primjene poreznih propisa koji nisu uspjeli razlučiti njegovu situaciju od opće situacije koja spada pod odgovarajuće odredbe o poreznom oslobođenju. Pozvao se na članak 1. Protokola br. 12.

105. Vlada je osporila tu tvrdnju.

106. Sud je već utvrdio da je način primjene poreznih propisa koji nisu uspjeli razlučiti situaciju podnositelja zahtjeva od opće situacije koja spada pod odgovarajuće odredbe o poreznom oslobođenju predstavljao diskriminaciju protivno članku 14. uzetog zajedno s člankom 1. Protokola br. 1.

107. Uzevši u obzir ovo utvrđenje, Sud smatra da nije potrebno odvojeno ispitati je li u ovome predmetu također došlo do povrede članka 1. Protokola br. 12 (usporedi naprijed citirani predmet *Sejdić i Finci*, stavak 51.; i predmet *Savez crkava „Riječ života“ i drugi protiv Hrvatske*, br. 7798/08, stavci 114.-115., 9. prosinca 2010.).

IV. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

108. Člankom 41. Konvencije propisano je:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravičnu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

109. Podnositelj zahtjeva potraživao je 11.010,00 eura (EUR) na ime materijalne štete u vezi s iznosom poreza koji je bio dužan platiti i 10.000 EUR na ime nematerijalne štete.

110. Vlada smatra da je podnositeljev tužbeni zahtjev pretjeran, neosnovan i nepotkrijepljen.

111. Glede potraživane materijalne štete, uzimajući u obzir svoje nalaze koji se tiču članka 14. Konvencije u vezi s člankom 1. Protokola 1. (vidi stavak 99. ove presude), koja se odnosi na diskriminaciju podnositelja zahtjeva u vezi s primjenom domaćih pravnih propisa, Sud smatra da ne može nagađati o opsegu domaćih poreznih obveza podnositelja zahtjeva, posebice u vezi s pitanjem opravdava li njegova financijska situacija porezno oslobođenje (vidi prethodne stavke 95.-97.). Stoga što nije u mogućnosti ocijeniti podnositeljev zahtjev za naknadu materijalne štete Sud se poziva na priliku koja je dostupna podnositelju zahtjeva da zatraži ponavljanje postupka u skladu s člankom 76. Zakona o upravnim sporovima (vidi stavak 28. ove presude), koja bi omogućila svježije ispitivanje njegovog zahtjeva na domaćoj razini.

112. S druge strane, Sud smatra da je podnositelj zahtjeva zasigurno pretrpio nematerijalnu štetu koja nije u dovoljnoj mjeri nadoknađena samim utvrđivanjem povrede. Presuđujući na pravičnoj osnovi, dosuđuje podnositelju zahtjeva iznos od 5.000 EUR na ime nematerijalne štete, uvećan za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

113. Podnositelj zahtjeva također je potraživao 11.652,49 EUR i 4.900 britanskih funti (GBP; otprilike 6.800 EUR) na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i ovim Sudom.

114. Vlada smatra da je podnositeljev tužbeni zahtjev neosnovan i nepotkrijepljen.

115. Prema sudskoj praksi Suda podnositelj ima pravo na naknadu svojih troškova i izdataka samo ako je dokazano da su stvarno i nužno nastali i bili razumni glede iznosa. U ovome predmetu, uzimajući u obzir dokumente koje ima u posjedu i prethodno navedene kriterije, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 11.500 EUR na ime troškova po svim osnovama uvećan za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati.

C. Zatezne kamate

116. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrđuje* da je zahtjev dopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 14. u vezi s člankom 1. Protokola br. 1;
3. *Presuđuje* da nema potrebe odvojeno ispitati prigovor na temelju članka 1. Protokola br. 1 gledanog zasebno;
4. *Presuđuje* da se ne otvara nikakvo posebno pitanje temeljem članka 8. gledanog zasebno i u vezi s člankom 14. Konvencije ili temeljem članka 1. Protokola br. 12;
5. *Presuđuje*
 - (a) da tužena država treba isplatiti podnositelju, u roku od tri mjeseca od dana konačnosti presude temelje članka 44. stavka 2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune (HRK) prema tečaju važećem na dan isplate:
 - (i) 5.000 EUR (pet tisuća eura) na ime nematerijalne štete, uvećanih za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati;
 - (ii) 11.500 EUR (jedanaest tisuća petsto eura), uvećanih za sve poreze koje bi se mogli zaračunati podnositelju zahtjeva, na ime troškova i izdataka;
 - (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je

jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

6. *Odbacuje* preostali dio tužbenog zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 22. ožujka 2016. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Stanley Naismith
Tajnik

Işıl Karakaş
Predsjednica

Prijevod, lekturu i pravnu redakturu napravila prevoditeljska agencija „Ciklopea“ d.o.o. Zagreb. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava nije odgovoran za točnost prijevoda i sadržaja.